

II

(Nezakonodajni akti)

UREDBE

UREDBA SVETA (EU) 2022/1854

z dne 6. oktobra 2022

o nujnem posredovanju za obravnavo visokih cen energije

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 122(1) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Od septembra 2021 je opaziti zelo visoke cene na trgih električne energije. Kot je v končni oceni zasnove veleprodajnega trga električne energije Unije iz aprila 2022 navedla Agencija EU za sodelovanje energetskih regulatorjev (ACER), ustanovljena z Uredbo (EU) 2019/942 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾, je to predvsem posledica visoke cene plina, ki se uporablja kot vložek za proizvodnjo električne energije. Elektrarne na zemeljski plin so pogosto potrebne za zadovoljitev povpraševanja po električni energiji v delih dneva, ko je to najvišje, ali kadar količine električne energije, proizvedene z drugimi tehnologijami, kot so jedrska energija, hidroenergija ali spremenljivi obnovljivi viri energije, ne zadostujejo za zadovoljitev povpraševanja. Zaradi stopnjevanja vojne agresije Rusije proti Ukrajini, ki je pogodbenica Pogodbe o Energetski skupnosti ⁽²⁾, od februarja 2022 se je oskrba s plinom občutno zmanjšala. Vojna agresija Rusije proti Ukrajini je povzročila tudi negotovost glede oskrbe z drugimi surovinami, kot sta črni premog in surova nafta, ki se uporabljata v obratih za proizvodnjo električne energije. To je privedlo do znatnih dodatnih zvišanj cen električne energije in njihove nestanovitnosti.
- (2) Znatno nižje ravni dobave plina v zadnjem času in vse večje motnje v oskrbi s plinom iz Rusije kažejo na veliko tveganje, da bi v bližnji prihodnosti lahko prišlo do popolne ustavitve ruske oskrbe s plinom. Za povečanje zanesljivosti oskrbe z energijo v Uniji je Svet sprejel Uredbo (EU) 2022/1369 ⁽³⁾, ki določa prostovoljno zmanjšanje povpraševanja po zemeljskem plinu za vsaj 15 % od 1. avgusta 2022 do 31. marca 2023, Svetu pa omogoča, da razglasi pripravljenost na ravni Unije glede zanesljivosti oskrbe s plinom, kar sproži obvezno zmanjšanje povpraševanja po plinu po vsej Uniji.
- (3) Hkrati je bil zaradi izjemno visokih temperatur poleti leta 2022 zabeležen večji odjem električne energije za hlajenje, kar je povečalo pritisk na proizvodnjo električne energije, obenem pa je bila zaradi tehničnih in vremenskih okoliščin proizvodnja električne energije z nekaterimi tehnologijami znatno pod preteklimi ravnmi. Razlog za to je bila predvsem izjemna suša, ki je povzročila (i) izpad proizvodnje električne energije v jedrskih elektrarnah v različnih državah članicah zaradi pomanjkanja razpoložljive hladilne vode, (ii) zmanjšano proizvodnjo električne energije v hidroelektrarnah in (iii) nizke vodostaje večjih rek, kar je negativno vplivalo na prevoz surovin, ki se uporabljajo kot vhodno gorivo za proizvodnjo električne energije. Zaradi teh izjemnih razmer so bile količine

⁽¹⁾ Uredba (EU) 2019/942 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o ustanovitvi Agencije Evropske unije za sodelovanje energetskih regulatorjev (UL L 158, 14.6.2019, str. 22).

⁽²⁾ UL L 198, 20.7.2006, p. 18.

⁽³⁾ Uredba Sveta (EU) 2022/1369 z dne 5. avgusta 2022 o usklajenih ukrepih za zmanjšanje povpraševanja po plinu (UL L 206, 8.8.2022, str. 1).

električne energije, proizvedene v elektrarnah na zemeljski plin, stalno visoke, kar je prispevalo k izjemno in neobičajno visokim veleprodajnim cenam električne energije. Izmenjava električne energije med državami članicami je kljub zmanjšani razpoložljivosti proizvodnih zmogljivosti v nekaterih državah članicah pomagala preprečiti incidente, povezane z zanesljivostjo oskrbe, in ublažiti nestanovitnost cen na trgih Unije ter tako prispevala k povečanju odpornosti vsake države članice proti cenovnim šokom.

- (4) Zaradi dviga cen na veleprodajnih trgih električne energije je prišlo do velikega zvišanja maloprodajnih cen električne energije, ki naj bi se pred naslednjo sezono ogrevanja še zviševale in postopoma odražale v večini odjemnih pogodb. Zaradi velikega zvišanja cen plina in posledičnega povpraševanja po alternativnih gorivih so se zvišale tudi cene drugih surovin, kot sta surova nafta in premog.
- (5) Trenutna energetska kriza negativno vpliva na vse države članice, čeprav v različnem obsegu. Močno zvišanje cen energije znatno prispeva k splošni inflaciji v euroobmočju in upočasnjuje gospodarsko rast v Uniji.
- (6) Zato je potreben hiter in usklajen odziv na ravni Unije. Vzpostavitev nujnega posredovanja bi omogočila začasno ublažitev tveganja, da bi cene električne energije in stroški električne energije za končne odjemalce dosegli še manj vzdržne ravni in da bi države članice sprejele neusklajene nacionalne ukrepe, ki bi lahko ogrozili zanesljivost oskrbe na ravni Unije ter dodatno obremenili industrijo in potrošnike v Uniji. V duhu solidarnosti med državami članicami so v zimski sezoni 2022–2023 potrebna usklajena prizadevanja držav članic, da bi ublažili učinek visokih cen energije in zagotovili, da trenutna kriza ne bo povzročila trajne škode za odjemalce in gospodarstvo, obenem pa ohranili vzdržnost javnih financ.
- (7) Trenutne motnje v oskrbi s plinom, zmanjšana razpoložljivost nekaterih elektrarn ter posledični učinki na cene plina in električne energije pomenijo hude težave pri oskrbi s plinom in električno energijo v smislu člena 122(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU). Obstaja resno tveganje, da bi se v zimski sezoni 2022–2023 razmere še poslabšale, če bi se soočili z nadaljnjimi motnjami v oskrbi s plinom in nizkimi temperaturami, zaradi katerih bi se povečalo povpraševanje po plinu in električni energiji. Takšno nadaljnje poslabšanje bi lahko povzročilo še večji pritisk na rast cen plina in drugih energetskih surovin, kar bi vplivalo na cene električne energije.
- (8) Motnje na trgu energije, ki jih je povzročil eden od glavnih akterjev na trgu, ki je umetno zmanjšal dobavo plina v kontekstu vojne agresije Rusije proti Ukrajini, in hibridna vojna, ki se pri tem izvaja, so vzrok za krizne razmere, zaradi katerih je treba sprejeti vrsto nujnih, začasnih in izrednih ukrepov gospodarske narave za odpravo nevzdržnih učinkov na potrošnike in podjetja. Brez hitrega ukrepanja lahko krizne razmere resne škodljive posledice za inflacijo, likvidnost udeležencev na trgu in gospodarstvo kot celoto.
- (9) Potreben je enoten in dobro usklajen odziv na ravni Unije, da bi se spopadli z močnim zvišanjem cen električne energije in vplivom tega zvišanja na gospodinjstva in industrijo. Neusklajeni nacionalni ukrepi bi lahko vplivali na delovanje notranjega trga energije, ogrozili zanesljivost oskrbe in povzročili nadaljnje naraščanje cen v državah članicah, ki jih je kriza najbolj prizadela. Zaščita celovitosti notranjega trga električne energije je zato ključnega pomena za ohranitev in okrepitev potrebne solidarnosti med državami članicami.
- (10) Čeprav so nekatere države članice morda bolj izpostavljene posledicam motenj v oskrbi z ruskim plinom in posledičnim povišanjem cen, lahko vse države članice s sprejetjem ustreznih ukrepov za zmanjšanje odjema prispevajo k omejevanju gospodarske škode, ki jo take motnje povzročajo. Zmanjšanje odjema električne energije na nacionalni ravni lahko pozitivno vpliva na cene električne energije po vsej Uniji, saj so trgi električne energije povezani, zato prihranki v eni državi članici koristijo tudi drugim državam članicam.

- (11) Neuskajane zgornje meje tržnih prihodkov od električne energije, ki jo proizvedejo proizvajalci z nižjimi mejnimi stroški, na primer z uporabo obnovljivih virov energije, jedrske energije in lignita (podmejni proizvajalci), lahko povzročijo znatna izkrivljanja med proizvajalci v Uniji, saj proizvajalci po vsej Uniji konkurirajo na povezanem trgu električne energije. Zaveza k skupni zgornji meji tržnih prihodkov podmejnih izvajalcev na ravni Unije bi morala omogočiti izogibanje takim izkrivljanjem. Poleg tega zaradi omejenih finančnih sredstev vse države članice ne morejo v enaki meri podpirati odjemalcev, obenem pa imajo lahko nekateri proizvajalci električne energije še naprej znatne presežne prihodke. Solidarnost med državami članicami bi morala z zgornjo mejo tržnih prihodkov na ravni Unije ustvariti prihodke, s katerimi bodo države članice lahko financirale ukrepe v podporo končnim odjemalcem električne energije, kot so gospodinjstva, mala in srednja podjetja (MSP) in energijsko intenzivne panoge, hkrati pa bo ohranila cenovne signale na trgih po vsej Uniji in podpirala čezmejno trgovino.
- (12) Glede na izjemno zvišanje maloprodajnih cen plina in električne energije so zlasti pomembna državna in javna posredovanja za zaščito odjemalcev. Vendar se učinki nezadostne oskrbe s plinom na cene električne energije in možnosti financiranja podpornih ukrepov iz državnega proračuna med državami članicami razlikujejo. Če bi odjemalce in dobavitelje podpirale le nekatere države članice, ki imajo na voljo zadostna sredstva, bi to povzročilo hudo izkrivljanje notranjega trga. Enotna obveznost, da se presežni prihodki prerazporedijo na odjemalce, bi omogočila vsem državam članicam, da zaščitijo svoje odjemalce. Pozitiven učinek na cene energije bi se prelil tudi na medsebojno povezan trg energije Unije in bi prispeval k zniževanju stopnje inflacije. V duhu solidarnosti bi morali imeti ukrepi, sprejeti v eni državi članici, v medsebojno povezanem trgu Unije zato pozitiven učinek tudi v drugih državah članicah.
- (13) V sedanjih razmerah se zdi primerno, da se na ravni Unije z uvedbo solidarnostnega prispevka podjetij in stalnih poslovnih enot v Uniji z dejavnostmi v sektorjih surove nafte, zemeljskega plina, premoga in rafinerij sprejmejo ukrepi za ublažitev neposrednih gospodarskih učinkov hitro naraščajočih cen energije na proračune javnih organov, končne odjemalce in podjetja po vsej Uniji. Takšen solidarnostni prispevek bi moral biti izjemen in strogo začasen.
- (14) Solidarnostni prispevek je ustrezno sredstvo za obravnavanje presežka dobička v primeru nepredvidenih okoliščin. Ta dobiček ni sorazmeren s kakršnim koli rednim dobičkom, ki bi ga podjetja in stalne poslovne enote v Uniji z dejavnostmi v sektorjih surove nafte, zemeljskega plina, premoga in rafinerij lahko pričakovali v običajnih okoliščinah, če ne bi prišlo do nepredvidljivih dogodkov na energijskih trgih. Zato je uvedba solidarnostnega prispevka skupen in usklajen ukrep, ki v duhu solidarnosti nacionalnim organom omogoča ustvarjanje dodatnih prihodkov za zagotavljanje finančne podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so jih močno prizadele hitro naraščajoče cene energije, hkrati pa zagotavlja enake konkurenčne pogoje po vsej Uniji. Uporabljati bi ga bilo treba vzporedno z rednimi davki od dobička pravnih oseb, ki jih vsaka država članica obračuna zadevnim podjetjem.
- (15) Da bi zagotovili skladnost med področji energetske politike, bi morali ukrepi iz te uredbe delovati soodvisno in se medsebojno dopolnjevati. Vse države članice bi morale imeti možnost, da odjemalce podprejo na usmerjen način s presežnimi prihodki, ki izhajajo iz določitve zgornje meje tržnih prihodkov, z zmanjšanjem odjema električne energije, ki prispeva k znižanju cen energije, in s prihodki iz solidarnostnega prispevka, ki se naloži podjetjem in stalnim poslovnim enotam v Uniji z dejavnostmi v sektorjih surove nafte, zemeljskega plina, premoga in rafinerij. Hkrati bi moral imeti manjši odjem pozitivne učinke v smislu zmanjšanja tveganj za zanesljivost oskrbe v skladu s cilji iz Direktive (EU) 2019/944 Evropskega parlamenta in Sveta (*).
- (16) Zato bi si morale države članice prizadevati za zmanjšanje skupne bruto porabe električne energije vseh odjemalcev, tudi tistih, ki še niso opremljeni s pametnimi merilnimi sistemi ali napravami, ki bi jim omogočale spremljanje njihove porabe v določenih urah dneva.

(*) Direktiva (EU) 2019/944 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o skupnih pravilih notranjega trga električne energije in spremembi Direktive 2012/27/EU (UL L 158, 14.6.2019, str. 125).

- (17) Da bi se ohranile zaloge goriva za proizvodnjo električne energije in da bi se posebej osredotočili na ure z najvišjo ceno ali porabo električne energije, bi morala vsaka država članica, kadar ima proizvodnja električne energije na podlagi plina posebej velik vpliv na mejno ceno, zmanjšati svojo bruto porabo električne energije v določenih konicah.
- (18) Z zavezujočim 5-odstotnim ciljem zmanjšanja odjema v konicah na podlagi običajnega profila porabe električne energije v konicah bi zagotovili, da bi države članice posebej obravnavale tiste odjemalce, ki lahko, med drugim preko neodvisnih agregatorjev, izkažejo prožnost, tako da zmanjšajo odjem v določenih urah. Zato bi moralo aktivno zmanjšanje odjema električne energije za vsaj 5 % v izbranih urah prispevati k zmanjšanju porabe goriva in bolj nemoteni porazdelitvi odjema po urah, kar bi vplivalo na urne tržne cene.
- (19) Države članice bi morale imeti diskrecijsko pravico, da izberejo ustrezne ukrepe za doseganje ciljev zmanjšanja odjema, tako da lahko upoštevajo nacionalne posebnosti. Države članice bi morale pri oblikovanju ukrepov za zmanjšanje odjema električne energije zagotoviti, da so taki ukrepi zasnovani tako, da ne ogrožajo ciljev Unije glede elektrifikacije, kot so določeni v Sporočilu Komisije z dne 8. julija 2020 z naslovom Gonilo za podnebno nevtralno gospodarstvo: strategija EU za povezovanje energetskega sistema. Elektrifikacija je ključna za zmanjšanje odvisnosti Unije od fosilnih goriv in zagotavljanje dolgoročne strateške avtonomije Evropske unije, saj lahko ublaži sedanjo energetska krizo in prepreči prihodnje. Ukrepi za zmanjšanje bruto porabe električne energije lahko vključujejo nacionalne kampanje ozaveščanja, objavo ciljno usmerjenih informacij o predvidenem stanju v elektroenergetskem sistemu, regulativne ukrepe, ki omejujejo ne bistveno porabo energije, in ciljno usmerjene spodbude za zmanjšanje porabe električne energije.
- (20) Države članice bi morale pri opredeljevanju ustreznih ukrepov za zmanjšanje odjema med konicami upoštevati zlasti tržne ukrepe, kot so dražbe ali javni razpisi, s katerimi bi lahko spodbudile zmanjšanje porabe na ekonomsko učinkovit način. Za zagotovitev učinkovitosti in hitrega izvajanja bi lahko države članice uporabile obstoječe pobude in razširile obstoječe sheme za prilagajanja odjema. Ukrepi, sprejeti na nacionalni ravni, bi lahko vključevali tudi finančne spodbude ali nadomestila za prizadete tržne udeležence, če se poleg pričakovane običajne porabe doseže znatno zmanjšanje odjema.
- (21) Da bi Komisija pomagala državam članicam in jih usmerjala pri doseganju potrebnega zmanjšanja odjema, določenega v tej uredbi, bi morala olajšati izmenjavo najboljših praks med državami članicami.
- (22) Glede na izjemno in nenadno rast cen električne energije ter neposredno tveganje nadaljnjih povišanj morajo države članice nemudoma določiti ukrepe, potrebne za zmanjšanje bruto porabe električne energije, da se omogoči hitro znižanje cen in čim bolj zmanjša uporaba fosilnih goriv.
- (23) Na veleprodajnem trgu za dan vnaprej se najprej uporabi energija, proizvedena v najcenejših elektrarnah, vendar ceno, ki jo prejmejo vsi udeleženci na trgu, določi zadnja elektrarna, potrebna za pokritje povpraševanja, ki je elektrarna z najvišjimi mejnimi stroški ob poravnavi trga. Nedavna rast cen plina in črnega premoga je povzročila izjemno in trajno zvišanje cen, po katerih elektrarne na plin in premog ponujajo električno energijo na veleprodajnem trgu za dan vnaprej. To pa je privedlo do izjemno visokih cen na trgu za dan vnaprej po vsej Uniji, saj so to pogosto elektrarne z najvišjimi mejnimi stroški, potrebnimi za zadovoljitev povpraševanja po električni energiji.
- (24) Glede na vlogo cene na trgu za dan vnaprej kot reference za ceno na drugih veleprodajnih trgih električne energije in glede na dejstvo, da vsi tržni udeleženci prejmejo poravnalno ceno, so tehnologije z znatno nižjimi mejnimi stroški od ruske vojaške agresije proti Ukrajini februarja 2022 dosledno beležile visoke prihodke, precej nad pričakovanji ob odločitvi za naložbo.
- (25) V razmerah, ko so potrošniki izpostavljeni izjemno visokim cenam, ki škodijo tudi gospodarstvu Unije, je treba začasno omejiti izredne tržne prihodke proizvajalcev z nižjimi mejnimi stroški, in sicer z uporabo zgornje meje tržnih prihodkov, dosežene s prodajo električne energije v Uniji.
- (26) Da bi preprečili izogibanje uporabi zgornje meje tržnih prihodkov, bi morale države članice uvesti učinkovite ukrepe za zagotovitev učinkovite uporabe zgornje meje tržnih prihodkov v primerih, ko so proizvajalci del skupine družb.

- (27) Raven, na kateri je določena zgornja meja tržnih prihodkov, ne bi smela ogroziti zmožnosti proizvajalcev, za katere se uporablja, vključno s proizvajalci energije iz obnovljivih virov, da povrnejo svoje naložbene in obratovalne stroške, ter bi morala ohraniti in spodbujati prihodnje naložbe v zmogljivosti, potrebne za razogljičen in zanesljiv elektroenergetski sistem. Zgornja meja tržnih prihodkov, ki je enotna po vsej Uniji, je najprimernejša za ohranitev delovanja notranjega trga električne energije, saj se tako ohranja cenovna konkurenca med proizvajalci električne energije na podlagi različnih tehnologij, zlasti za obnovljive vire energije.
- (28) Medtem ko se občasne in kratkoročne cenovne konice lahko štejejo za običajno značilnost trga električne energije in so lahko za nekatere vlagatelje koristne, da si povrnejo naložbe v proizvodnjo, se izjemno in trajno zviševanje cen od februarja 2022 znatno razlikuje od običajnih razmer na trgu z občasnimi cenovnimi konicami. Zato zgornja meja tržnih prihodkov ne bi smela biti nižja od razumnih pričakovanj tržnih udeležencev glede povprečne ravni cen električne energije v urah, ko je bilo – pred vojno agresijo Rusije proti Ukrajini – povpraševanje po električni energiji najvišje. Pred februarjem 2022 so bile pričakovane povprečne konične cene na veleprodajnem trgu električne energije v zadnjih desetletjih po vsej Uniji znatno in dosledno pod 180 EUR na MWh, kljub razlikam v cenah električne energije med regijami v Uniji. Ker je bila prvotna naložbena odločitev tržnih udeležencev sprejeta na podlagi pričakovanja, da bodo cene v času konic v povprečju nižje od te ravni, določitev zgornje meje tržnih prihodkov na 180 EUR na MWh pomeni raven, ki je precej višja od teh prvotnih tržnih pričakovanj. Z ohranjanjem razlike od cene, ki bi jo vlagatelji lahko razumno pričakovali, je treba zagotoviti, da zgornja meja tržnih prihodkov ne bo v nasprotju s prvotno oceno donosnosti naložb.
- (29) Poleg tega je zgornja meja tržnih prihodkov 180 EUR na MWh dosledno višja, vključno z razumno razliko, od sedanjih izravnanih stroškov proizvodnje energije za ustrezne proizvodne tehnologije, kar proizvajalcem, za katere se uporablja, omogoča, da pokrijejo svoje naložbe in stroške poslovanja. Glede na to, da zgornja meja tržnih prihodkov pušča precejšnjo razliko med razumnimi izravnanimi stroški proizvodnje energije in zgornjo mejo tržnih prihodkov, ni mogoče pričakovati, da bo zgornja meja ovirala naložbe v nove podmejne zmogljivost.
- (30) Zgornjo mejo tržnih prihodkov bi bilo treba določiti za tržne prihodke in ne za skupne prihodke od proizvodnje (vključno z drugimi potencialnimi viri prihodkov, kot je odkupna premija), da se prepreči znaten vpliv na prvotno pričakovano donosnost projekta. Ne glede na pogodbeno obliko, v kateri lahko poteka trgovanje z električno energijo, bi se morala zgornja meja tržnih prihodkov uporabljati samo za realizirane tržne prihodke. To je potrebno, da bi preprečili škodo proizvajalcem, ki dejansko nimajo koristi od sedanjih visokih cen električne energije, ker so svoje prihodke zavarovali pred nihanji na veleprodajnem trgu električne energije. Če torej obstoječe ali prihodnje pogodbene obveznosti, kot so pogodbe o nakupu električne energije iz obnovljivih virov in druge vrste pogodb o nakupu električne energije ali terminsko zavarovanje, privedejo do tržnih prihodkov od proizvodnje električne energije do ravni zgornje meje tržnih prihodkov, ta uredba na take prihodke ne bi smela vplivati. Ukrep, ki uvaža zgornjo mejo tržnih prihodkov, zato tržnih udeležencev ne bi smel odvracati od prevzemanja takih pogodbenih obveznosti.
- (31) Čeprav je lahko določitev zgornje meje tržnih prihodkov v času poravnave transakcij učinkovitejša, to morda ni vedno mogoče, na primer zaradi razlik v organizaciji veleprodajnih trgov električne energije v državah članicah in v različnih časovnih okvirih. Da bi se upoštevale nacionalne posebnosti in olajšala uporaba zgornje meje tržnih prihodkov na nacionalni ravni, bi morale imeti države članice diskrecijsko pravico, da se odločijo, ali jo bodo uporabile ob poravnavi izmenjave električne energije ali po njej. Države članice bi morale ohraniti možnost, da vnaprej financirajo podpirne ukrepe za končne odjemalce električne energije, tržne prihodke pa poberejo pozneje. Komisija bi morala države članice usmerjati pri uporabi tega ukrepa.
- (32) Zgornja meja tržnih prihodkov bi morala veljati za tehnologije z mejnimi stroški, ki so nižji od zgornje meje tržnih prihodkov, kot so vetrna, sončna, jedrska energija ali lignit.

- (33) Zgornja meja tržnih prihodkov ne bi smela veljati za tehnologije z visokimi mejnimi stroški, povezanimi s ceno vhodnega goriva, potrebnega za proizvodnjo električne energije, kot so plinske elektrarne in elektrarne na črni premog, saj bi bili njihovi operativni stroški znatno višji od zgornje meje tržnih prihodkov, njena uporaba pa bi ogrozila njihovo ekonomsko vzdržnost. Da bi se ohranile spodbude za splošno zmanjšanje porabe plina, se zgornja meja tržnih prihodkov ne bi smele uporabljati niti za tehnologije, ki neposredno konkurirajo plinskim elektrarnam, da bi se tako zagotovili prožnost elektroenergetskega sistema in ponudba na trgu električne energije na podlagi njihovih oportunitetnih stroškov, kot so stroški za prilagajanje odjema in skladiščenje.
- (34) Zgornja meja tržnih prihodkov ne bi smela veljati za tehnologije, pri katerih se kot vhodni material uporabljajo goriva, ki nadomeščajo zemeljski plin, kot je biometan, da ne bi bila ogrožena pretvorba obstoječih plinskih elektrarn v skladu s cilji REPowerEU, določenimi zlasti v Sporočilu Komisije z dne 18. maja 2022 o načrtu REPowerEU (v nadaljnjem besedilu: načrt REPowerEU).
- (35) Da bi ohranili spodbude za razvoj inovativnih tehnologij, zgornja meja tržnih prihodkov ne bi smela veljati za predstavitvene projekte.
- (36) V nekaterih državah članicah so prihodki nekaterih proizvajalcev že omejeni z državnimi ali javnimi ukrepi, kot so odkupne cene in dvosmerne pogodbe na razliko. Ti proizvajalci nimajo koristi od povečanih prihodkov zaradi nedavnega zvišanja cen električne energije. Zato se za obstoječe proizvajalce, za katere veljajo navedeni državni ukrepi, ki niso bili sprejeti kot odziv na sedanjo energetska krizo, ne bi smela uporabljati zgornja meja tržnih prihodkov. Prav tako se zgornja meja tržnih prihodkov ne bi smela uporabljati za proizvajalce, za tržne prihodke katerih veljajo drugi regulativni ukrepi, ki jih sprejmejo javni organi in v skladu s katerimi se prihodki neposredno prenesejo na potrošnike.
- (37) Za zagotovitev učinkovitega izvrševanja zgornje meje tržnih prihodkov bi morali proizvajalci, posredniki in zadevni tržni udeleženci pristojnim organom držav članic ter po potrebi operaterjem sistemov in imenovanim operaterjem trga električne energije zagotoviti potrebne podatke. Glede na veliko število posameznih transakcij, za katere morajo pristojni organi držav članic zagotoviti izvrševanje zgornje meje tržnih prihodkov, bi morali zadevni organi imeti možnost, da za izračun zgornje meje tržnih prihodkov uporabijo razumne ocene.
- (38) Za obravnavo primerov, v katerih bi lahko uporaba zgornje meje tržnih prihodkov vplivala na spodbude tržnih udeležencev za zagotavljanje izravnalne energije ali prerazporejanje in nasprotno trgovanje, bi morale države članice imeti možnost, da se odločijo, da ne bodo uporabile zgornje meje tržnih prihodkov, pridobljenih s prodajo električne energije na trgu izravnalne energije in s finančnim nadomestilom za prerazporejanje in nasprotno trgovanje.
- (39) Zaradi pomislekov glede zanesljivosti oskrbe bi morale imeti države članice možnost, da določijo zgornjo mejo tržnih prihodkov na način, ki proizvajalcem električne energije omogoča, da obdržijo 10 % presežnih prihodkov nad zgornjo mejo tržnih prihodkov.
- (40) Glede na to, da se mešanica proizvodnje in stroškovna struktura objektov za proizvodnjo električne energije med državami članicami zelo razlikujeta, bi jim bilo treba dovoliti, da pod posebnimi pogoji ohranijo ali uvedejo nacionalne krizne ukrepe.
- (41) Države članice bi morale zlasti ohraniti možnost nadaljnje omejitve prihodkov proizvajalcev, za katere se uporablja zgornja meja tržnih prihodkov in določitve posebne zgornje meje tržnih prihodkov od prodaje električne energije, proizvedene iz črnega premoga, katere cena je lahko v nekaterih državah članicah znatno nižja od cene mejnih tehnologij. Za zagotovitev pravne varnosti bi bilo treba državam članicam dovoliti tudi, da ohranijo ali uvedejo nacionalne krizne ukrepe, ki omejujejo tržne prihodke proizvajalcev, za katere ne velja zgornja meja tržnih prihodkov na ravni Unije.

- (42) Da bi zagotovili zanesljivost oskrbe, bi morale imeti države članice možnost, da določijo višjo zgornjo mejo tržnih prihodkov za proizvajalce, za katere bi sicer veljala zgornja meja tržnih prihodkov na ravni Unije, kadar so njihovi naložbeni in obratovalni stroški višji od zgornje meje tržnih prihodkov na ravni Unije.
- (43) Povečani trgovinski tokovi med trgovalnimi območji zaradi velikih cenovnih razlik med temi območji, povezanih s krizo, so v nekaterih državah članicah povzročili znatno povečanje dajatev za prezasedenost. Še naprej bi bilo treba dodeljevati prihodke od prezasedenosti, da bi izpolnili prednostne cilje iz člena 19(2) Uredbe (EU) 2019/943 Evropskega parlamenta in Sveta ^(*). Vendar bi morale države članice v ustrezno utemeljenih primerih in pod nadzorom njihovih regulativnih organov izjemoma imeti možnost, da preostale presežne prihodke razdelijo neposredno končnim odjemalcem električne energije, namesto da bi jih uporabile izključno za namene iz člena 19(3) navedene uredbe.
- (44) Glede na to, da z določitvijo zgornje meje tržnih prihodkov vse države članice ne morejo v enaki meri podpirati svojih končnih odjemalcev zaradi okoliščin, povezanih z njihovo odvisnostjo od uvoza električne energije iz drugih držav, morajo imeti v duhu solidarnosti države članice z neto uvozom električne energije, ki je enak ali višji od 100 %, dostop do sporazumov za delitev presežnih prihodkov z glavno državo članico izvoznico. Takšni solidarnostni sporazumi se spodbujajo zlasti zato, da se upoštevajo neuravnoteženi trgovinski odnosi.
- (45) Poslovne in trgovinske prakse ter regulativni okvir v sektorju električne energije se močno razlikujejo od sektorja fosilnih goriv. Glede na to, da je cilj zgornje meje tržnih prihodkov posnemati tržni izid, ki bi ga proizvajalci lahko pričakovali, če bi globalne dobavne verige delovale normalno in ne bi bilo motenj v oskrbi s plinom od februarja 2022, je treba ukrep, ki zadeva proizvajalce električne energije, uporabiti za prihodke, ki izhajajo iz proizvodnje električne energije. Po drugi strani pa je začasni solidarnostni prispevek usmerjen v dobičke podjetij in stalnih poslovnih enot v Uniji z dejavnostmi v sektorjih surove nafte, zemeljskega plina, premoga in rafinerij, ki so se v primerjavi s prejšnjimi leti znatno povečali.
- (46) Države članice bi morale zagotoviti, da se presežni prihodki, ki izhajajo iz uporabe zgornje meje tržnih prihodkov na področju električne energije, prenesejo na končne odjemalce električne energije, da se ublaži učinek izjemno visokih cen električne energije. Presežni prihodki bi morali biti namenjeni odjemalcem, vključno z gospodinjstvi in podjetji, ki so še posebej močno prizadeti zaradi visokih cen električne energije. Brez sprejetja predlaganih ukrepov obstaja tveganje, da bi bile svoje odjemalce zmožne zaščititi le bogatejše države članice, kar bi povzročilo hudo izkrivljanje notranjega trga.
- (47) Prihodki od zgornje meje bi morali državam članicam pomagati financirati ukrepe, kot so prenos dohodka, popusti na račune, nadomestila dobaviteljem za dobavo pod stroškovno ceno ter naložbe, ki bi privedle do strukturnega zmanjšanja porabe, zlasti električne energije, proizvedene iz fosilnih virov. Kadar se podpora zagotovi negospodinjiskim odjemalcem, bi si morali ti prizadevati za naložbe v tehnologije za razogljičenje, vključno z obnovljivimi viri energije, na primer s sporazumi o nakupu električne energije ali neposrednimi naložbami v proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, ali za naložbe v energijsko učinkovitost.
- (48) Javne intervencije pri določanju cen za dobavo električne energije so načeloma ukrep, ki izkrivlja trg. Take intervencije se torej lahko izvajajo le kot obveznosti javne službe in bi zanje morali veljati posebni pogoji. V skladu z Direktivo (EU) 2019/944 so regulirane cene trenutno možne za gospodinjstva in mikropodjetja, za energijsko revne in ranljive odjemalce pa je mogoče uporabiti tudi cene, nižje od stroškovnih cen. Vendar bi bilo treba zaradi trenutnega izjemnega povišanja cen električne energije začasno razširiti nabor razpoložljivih ukrepov, ki jih imajo države članice na voljo za podporo odjemalcem, in sicer tako, da se zagotovi možnost razširitve reguliranih cen na MSP in omogočijo regulirane cene, nižje od stroškovnih cen. Takšna razširitev bi se lahko financirala z določitvijo zgornje meje tržnih prihodkov.

^(*) Uredba (EU) 2019/943 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o notranjem trgu električne energije (UL L 158, 14.6.2019, str. 54).

- (49) Pomembno je, da regulirane maloprodajne cene, nižje od stroškovnih cen, ne diskriminirajo dobaviteljev ali jim nalagajo nepravilne stroške. Dobavitelji bi zato morali prejeti pravično nadomestilo za stroške, ki jih imajo pri dobavi po reguliranih cenah, brez poseganja v uporabo pravil o državni pomoči. Stroške reguliranih cen, nižjih od stroškovnih cen, bi bilo treba financirati s prihodki, ki izhajajo iz uporabe zgornje meje tržnih prihodkov. Da bi preprečili, da bi taki ukrepi povečali odjem električne energije, hkrati pa še vedno zadovoljili potrebe odjemalcev po energiji, bi morale regulirane cene, ki so nižje od stroškovnih cen, pokrivati le omejen obseg porabe. Ta uredba ne bi smela vplivati na ureditve zasilnih dobaviteljev in na izbiro zasilnega dobavitelja s strani držav članic.
- (50) Brez bistvene spremembe strukture stroškov in povečanja naložb so se dobički podjetij in stalnih poslovnih enot v Uniji, ki ustvarijo vsaj 75 % prometa z dejavnostmi v sektorjih surove nafte, zemeljskega plina, premoga in rafinerij, močno povečali zaradi nenadnih in nepredvidljivih okoliščin vojne agresije Rusije proti Ukrajini, zmanjšane oskrbe z energijo in naraščajočega odjema zaradi rekordno visokih temperatur.
- (51) Začasni solidarnostni prispevek naj bi deloval kot ukrep prerazporeditve za zagotovitev, da zadevna podjetja, ki so zaradi nepričakovanih okoliščin ustvarile presežni dobiček, sorazmerno prispevajo k blažitvi energetske krize na notranjem trgu.
- (52) Podlaga za izračun začasnega solidarnostnega prispevka so obdavčljivi dobički podjetij in stalnih poslovnih enot, ki so davčni rezidenti v Uniji, na področjih sektorjev surove nafte, zemeljskega plina, premoga in rafinerij, kot so določeni v dvostranskih pogodbah ali nacionalni davčni zakonodaji držav članic za poslovno leto, ki se začne 1. januarja 2022 ali pozneje in/ali 1. januarja 2023, in sicer v celotnem obdobju zadevnega poslovnega leta. Države članice, ki obdavčijo samo razdeljene dobičke podjetij, bi morale začasni solidarnostni prispevek pobirati za izračunani dobiček ne glede na njegovo razdelitev. Poslovno leto se določi s sklicevanjem na pravila, ki veljajo v skladu z nacionalno zakonodajo držav članic.
- (53) Solidarnostni prispevek bi se moral pobirati le za dobiček, ustvarjen v letu 2022 in/ali 2023, ki je za več kot 20 % večji od povprečnega obdavčljivega dobička, ustvarjenega v štirih poslovnih letih, ki se začnejo 1. januarja 2018 ali pozneje.
- (54) Ta pristop bi zagotovil, da lahko zadevna podjetja in stalne poslovne enote v Uniji, tudi v energijsko intenzivnih panogah, del dobička, ki ni posledica nepredvidljivega razvoja na energijskih trgih po vojni agresiji Rusije proti Ukrajini, ki poteka v Ukrajini, uporabijo za prihodnje naložbe ali za zagotavljanje svoje finančne stabilnosti med trenutno energetske krizo. Ta pristop k določitvi osnove za izračun bi zagotovil, da so solidarnostni prispevki v različnih državah članicah sorazmerni. Hkrati bi določitev najnižje stopnje morala zagotoviti pravičnost in sorazmernost solidarnostnega prispevka. Države članice bi morale ohraniti možnost, da za svoj solidarnostni prispevek določijo stopnjo, višjo od 33 %. To bi moralo zadevnim državam članicam omogočiti, da določijo svojo zeleno stopnjo, za katero menijo, da je v okviru njihovega nacionalnega pravnega sistema sprejemljiva in ustrezna.
- (55) Države članice bi morale sprejeti potrebne ukrepe za zagotovitev polne uporabe solidarnostnega prispevka, določenega v tej uredbi, in bi morale poskrbeti za potrebne prilagoditve nacionalnega prava, zlasti da bi se zagotovilo pravočasno pobiranje solidarnostnega prispevka, tudi na podlagi neto prihodkov, s katerimi se lahko izravna solidarnostni prispevek, da bi se upoštevala odbitnost ali neodbitnost solidarnostnega prispevka ali da bi se upoštevala obravnava izgub v prejšnjih poslovnih letih, za dosledno obravnavo skrajšanih poslovnih let za podjetja, ustanovljena v letu 2022 in/ali 2023, ali za prestrukturiranje ali združitve podjetij za namene izračuna solidarnostnega prispevka.
- (56) Solidarnostni prispevek bi bilo treba uporabiti za i) ukrepe finančne podpore končnim odjemalcem energije, zlasti ranljivim gospodinjstvom, da se ublažijo učinki visokih cen energije; ii) ukrepe finančne podpore za zmanjšanje porabe energije; iii) ukrepe finančne podpore za podjetja v energijsko intenzivnih panogah in iv) ukrepe finančne podpore za razvoj energetske neodvisnosti Unije. Državam članicam bi moralo biti dovoljeno, da del prihodkov iz začasnega solidarnostnega prispevka namenijo skupnemu financiranju. Ti ukrepi zahtevajo precejšnjo prožnost, da bi se upoštevali proračunski postopki držav članic.

- (57) Uporaba prihodkov za te namene odraža izjemno in začasno naravo solidarnostnih prispevkov kot ukrepa, katerega namen je zmanjšati in ublažiti škodljive učinke energetske krize za gospodinjstva in podjetja po vsej Uniji s ciljem zaščititi notranji trg in preprečiti tveganje nadaljnje razdrobljenosti. Hitro naraščajoče cene energije vplivajo na vse države članice. Vendar zaradi razlik v njihovi mešanici virov energije vse države članice niso enako prizadete in nimajo enakega fiskalnega manevrskega prostora za sprejetje potrebnih ukrepov za zaščito ranljivih gospodinjstev in podjetij. Brez ukrepa Unije, kot je solidarnostni prispevek, obstaja veliko tveganje motenj na notranjem trgu in njegova nadaljnja razdrobljenost, kar bi glede na povezanost energijskih trgov in vrednostnih verig škodilo vsem državam članicam. Pri boju proti energijski revščini in odpravljanju socialnih posledic energetske krize, zlasti za zaščito delavcev v izpostavljenih industrijah, gre prav tako za vprašanje solidarnosti med državami članicami. Da bi čim bolj povečali učinek solidarnostnega prispevka, bi bilo treba prihodke v duhu solidarnosti uporabljati usklajeno in/ali prek finančnih instrumentov Unije.
- (58) Države članice bi morale ukrepe finančne podpore usmeriti zlasti na najbolj ranljiva gospodinjstva in podjetja, ki so zaradi hitro naraščajočih cen energije najbolj prizadeta. S tem bi se ohranila cenovna spodbuda za zmanjšanje odjema energije in varčevanje z energijo. Poleg tega bi imelo osredotočanje na najbolj ranljiva gospodinjstva in gospodinjstva z omejeno likvidnostjo pozitiven učinek na splošno potrošnjo z izogibanjem pretiranemu nadomeščanju porabe za neenergetske proizvode zaradi večje nagnjenosti k potrošnji te skupine gospodinjstev. Poleg tega bi bilo treba take prihodke uporabiti za spodbujanje zmanjševanja porabe energije. V zvezi s tem bi bilo treba prihodke uporabiti na primer za dražbe ali javne razpise za zmanjšanje odjema, znižanje stroškov nakupa energije za končne odjemalce energije za določene količine porabe energije ali spodbujanje naložb končnih odjemalcev energije, tako ranljivih gospodinjstev kot podjetij, v obnovljive vire energije ter naložb v energijsko učinkovitost ali druge tehnologije razogljčenja. Prihodke iz solidarnostnega prispevka bi bilo treba uporabiti tudi za finančno podporo podjetjem v energijsko intenzivnih panogah in v regijah, ki so odvisne od teh panog. Stroški v energijsko intenzivnih panogah, na primer v industriji gnojil, so zaradi naraščajočih cen energije zelo visoki. Ukrepi finančne podpore morajo biti pogojeni z naložbami v obnovljive vire energije, energijsko učinkovitost ali druge tehnologije razogljčenja. Poleg tega bi bilo treba podpreti ukrepe, ki prispevajo k večji neodvisnosti Unije na področju energije, in sicer z naložbami v skladu s cilji iz Sporočila Komisije z dne 8. marca 2022 o REPowerEU: skupni evropski ukrepi za cenovno dostopnejšo, zanesljivejšo in bolj trajnostno energijo (v nadaljnjem besedilu: skupni evropski ukrepi REPowerEU) in načrta REPowerEU, zlasti za projekte s čezmejno razsežnostjo.
- (59) Države članice se lahko odločijo, da del prihodkov iz solidarnostnega prispevka namenijo tudi skupnemu financiranju ukrepov za zmanjšanje negativnih učinkov energetske krize, vključno s podporo za ohranjanje delovnih mest ter prekvalifikacijo in izpopolnjevanje delovne sile, ali za spodbujanje naložb v energijsko učinkovitost in obnovljive vire energije, vključno s čezmejnimi projekti. Skupni vidik financiranja zajema tako delitev stroškov med državami članicami po projektih kot tudi usmerjanje prek instrumenta Unije na podlagi prostovoljne dodelitve prihodkov v proračun Unije v duhu solidarnosti.
- (60) Redno in učinkovito spremljanje ter poročanje Komisiji sta bistvena za oceno napredka, ki so ga države članice dosegle pri uresničevanju ciljev zmanjšanja odjema, uveljavljanju zgornje meje tržnih prihodkov, uporabi presežnih prihodkov ter uporabi reguliranih cen.
- (61) Države članice bi morale Komisiji poročati o uporabi solidarnostnega prispevka na svojem ozemlju ter o vseh spremembah, ki jih v ta namen uvedejo v svojih nacionalnih pravnih okvirih, vključno z morebitno dodatno zakonodajo, potrebno za zagotovitev dosledne implementacije solidarnostnega prispevka na nacionalni ravni.
- (62) Države članice bi morale poročati tudi o uporabi prihodkov iz solidarnostnega prispevka. S tem se zlasti zagotovi, da države članice prihodke uporabljajo v skladu z nameni, določenimi s to uredbo.

- (63) Države članice bi morale na svojem ozemlju uporabljati solidarnostni prispevek iz te uredbe, razen če so sprejele enakovredne nacionalne ukrepe. Cilj nacionalnega ukrepa bi se moral šteti za podobnega splošnemu cilju solidarnostnega prispevka iz te uredbe, kadar gre za prispevanje k cenovni dostopnosti energije. Veljati bi moralo, da se za nacionalni ukrep uporabljajo podobna pravila kot za solidarnostni prispevek, kjer zajema dejavnosti v sektorjih surove nafte, zemeljskega plina, premoga in rafinerij, določa osnovo in stopnjo ter zagotavlja, da se prihodki nacionalnega ukrepa uporabljajo za namene, ki so primerljivi s tistimi od solidarnostnega prispevka.
- (64) Solidarnostni prispevek in pravni okvir Unije, ki ga ureja, bi morala biti začasne narave kot odziv na izjemne in nujne razmere, ki so v Uniji nastale v zvezi s hitro rastočimi cenami energije. Solidarnostni prispevek bi se moral uporabljati za kritje presežnega dobička, ustvarjenega v letu 2022 in/ali 2023, da bi se obravnavali in ublažili škodljivi učinki trenutne energetske krize na gospodinjstva in podjetja. Veljavnost solidarnostnega prispevka za celotno poslovno leto bi morala omogočiti uporabo presežnega dobička za zadevno obdobje v javnem interesu, da se ublažijo posledice energetske krize, zadevnim podjetjem pa ostane primerna raven dobička.
- (65) Solidarnostni prispevek bi moral veljati samo za poslovno leto 2022 in/ali 2023. Do 15. oktobra 2023 in 15. oktobra 2024, ko bodo nacionalni organi izoblikovali stališče o pobiranju solidarnostnega prispevka, bi morala Komisija pregledati stanje in Svetu predložiti poročilo.
- (66) V primeru, da ima država članica težave pri uporabi te uredbe in zlasti začasnega solidarnostnega prispevka, bi se morala po potrebi posvetovati z Evropsko komisijo v skladu s členom 4 Pogodbe o Evropski uniji (PEU).
- (67) Zaradi svojih strukturno pogojenih socialnih in gospodarskih razmer ter svojih fizičnih značilnosti, najbolj oddaljene regije v smislu člena 349 PDEU ne morejo biti povezane s trgov električne energije Unije. Zato jim ne bi bilo treba uporabljati določb o zmanjšanju bruto porabe električne energije v času konic in o zgornji meji tržnih prihodkov. Države članice bi prav tako morale imeti možnost, da teh določb ne uporabijo za električno energijo, proizvedeno v majhnih izdvojenih sistemih ali malih povezanih sistemih, kot so opredeljeni v Direktivi (EU) 2019/944. Poleg tega Ciper in Malta zaradi posebnih značilnosti ne uporabljata v celoti pravnega reda Unije na področju trga energije. Ciper je popolnoma izoliran od vseevropskih energetskih omrežij, Malta pa ima z njimi le omejeno povezavo. Ker bi imel diferenciran pristop za ti državi članici le omejen učinek na notranji trg energije, bi morala imeti Ciper in Malta možnost, da prostovoljno uporabljata določbe v zvezi z zmanjšanjem svoje bruto porabe električne energije v času konic in v zvezi z zgornjo mejo tržnih prihodkov. Poleg tega če se Ciper odloči za uporabo določb o zgornji meji tržnih prihodkov, da bi zagotovil stabilnost svojega elektroenergetskega sistema, to ne bi smelo pomeniti, da mora zgornja meja tržnih prihodkov veljati za električno energijo, proizvedeno iz proizvodov iz surove nafte.
- (68) Nestanovitnost osnovnih cen plina povzroča težave energetskim podjetjem, dejavnim na terminskih trgih električne energije, zlasti pri dostopu do primernih zavarovanj. Komisija v sodelovanju z Evropskim organom za vrednostne papirje in trge in Evropskim bančnim organom ocenjuje vprašanja v zvezi s primernostjo zavarovanja in kritja ter možnimi načini za omejitev pretirane nestanovitnosti znotraj dneva.
- (69) Poleg tega so ukrepi, določeni v tej uredbi, skladni s trenutnim delom Komisije na področju dolgoročne zasnove trgov, ki dopolnjuje te ukrepe, kot je bilo napovedano v njenem sporočilu z dne 18. maja 2022 o kratkoročnih intervencijah na trgu energije in dolgoročnih izboljšavah zasnove trga električne energije, ki je bilo objavljeno skupaj z načrtom REPowerEU.
- (70) Glede na obseg energetske krize, njene socialne, gospodarske in finančne posledice ter potrebo po čimprejšnjem ukrepanju bi morala ta uredba nujno začeti veljati dan po objavi v Uradnem listu Evropske unije.

- (71) Ob upoštevanju izjemne narave ukrepov iz te uredbe in potrebe po njihovi uporabi zlasti v zimski sezoni 2022/23 bi se morala ta uredba uporabljati do 31. decembra 2023.
- (72) Ker cilja te uredbe, to je vzpostavitev nujnega posredovanja za ublažitev učinkov visokih cen energije, države članice ne morejo zadovoljivo doseči, temveč se zaradi obsega in učinkov ukrepa lažje doseže na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 PEU. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta uredba ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenega cilja –

SPREJEL NASLEDNJO UREDBO:

POGLAVJE I

Predmet urejanja in opredelitve pojmov

Člen 1

Predmet urejanja in področje uporabe

Ta uredba vzpostavlja nujno posredovanje za ublažitev učinkov visokih cen energije z izrednimi, ciljno usmerjenimi in časovno omejenimi ukrepi. Cilj teh ukrepov je zmanjšati porabo električne energije, določiti zgornjo mejo tržnih prihodkov, ki jih nekateri proizvajalci prejema od proizvodnje električne energije, in jih ciljno usmerjeno prerazporediti končnim odjemalcem električne energije, da se državam članicam omogoči izvajanje javnih intervencijskih ukrepov pri določanju cen za dobavo električne energije za gospodinske odjemalce ter MSP, ter določiti pravila za obvezni začasni solidarnostni prispevek podjetij in stalnih poslovnih enot v Uniji, ki opravljajo dejavnosti v sektorjih surove nafte, zemeljskega plina, premoga in rafinerij, da bi prispevali k cenovni dostopnosti energije za gospodinjstva in podjetja.

Člen 2

Opredelitev pojmov

V tej uredbi se uporabljajo opredelitve pojmov iz člena 2 Uredbe (EU) 2019/943 in člena 2 Direktive (EU) 2019/944. Poleg tega se uporabljajo tudi naslednje opredelitve pojmov:

- (1) „malo in srednje podjetje“ ali „MSP“ pomeni podjetje, kot je opredeljeno v členu 2 Priloge k Priporočilu Komisije 2003/361/ES ⁽⁶⁾;
- (2) „bruto poraba električne energije“ pomeni celotno dobavo električne energije za dejavnosti na ozemlju države članice;
- (3) „referenčno obdobje“ pomeni obdobje od 1. novembra do 31. marca v petih zaporednih letih pred datumom začetka veljavnosti te uredbe, ki se začne z obdobjem od 1. novembra 2017 do 31. marca 2018;
- (4) „konice“ pomenijo posamezne ure v dnevu, ko se na podlagi napovedi operaterjev prenosnih sistemov in po potrebi imenovanih operaterjev trga električne energije pričakuje, da bodo veleprodajne cene električne energije za dan vnaprej najvišje, da bo bruto poraba električne energije najvišja ali da bo najvišja bruto poraba električne energije, proizvedene iz virov, ki niso obnovljivi viri iz člena 2(1) Direktiva (EU) 2018/2001 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁷⁾;

⁽⁶⁾ Priporočilo Komisije 2003/361/ES z dne 6. maja 2003 o opredelitvi mikro, malih in srednje velikih podjetij (UL L 124, 20.5.2003, str. 36).

⁽⁷⁾ Direktiva (EU) 2018/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov (UL L 328, 21.12.2018, str. 82).

- (5) „tržni prihodek“ pomeni realizirani dohodek, ki ga proizvajalec prejme v zameno za prodajo in dobavo električne energije v Uniji, ne glede na pogodbeno obliko, v kateri poteka taka izmenjava, vključno s pogodbami o nakupu električne energije in drugimi operacijami zavarovanja pred nihanjem na veleprodajnem trgu električne energije, vendar brez kakršne koli podpore, ki jo dodelijo države članice;
- (6) „poravnava“ pomeni plačilo, ki ga izvršita in prejmeta nasprotni stranki v zameno za dobavo in prejem električne energije, kadar je to ustrezno, ob izpolnjevanju obveznosti nasprotnih strank na podlagi ene ali več klirinških transakcij;
- (7) „pristojni organ“ pomeni organ, kot je opredeljen v členu 2(11) Uredbe (EU) 2019/941 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁸⁾;
- (8) „posredniki“ pomenijo subjekte na veleprodajnih trgih električne energije držav članic, ki predstavljajo otok, ki ni povezan z drugimi državami članicami, v katerih poteka trgovanje na podlagi enote, če je regulativni organ te subjekte pooblastil za sodelovanje na trgu v imenu proizvajalca, z izjemo subjektov, ki presežne prihodke prenašajo neposredno končnim odjemalcem električne energije;
- (9) „presežni prihodki“ pomenijo pozitivno razliko med tržnimi prihodki proizvajalcev na MWh električne energije in zgornjo mejo tržnih prihodkov v višini 180 EUR na MWh električne energije iz člena 6(1);
- (10) „odpadki“ pomenijo vsako snov ali predmet, ki ga imetnik zavrže ali namerava ali mora zavreči, kot je opredeljeno v členu 3(1) Direktive 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁹⁾;
- (11) „neto odvisnost od uvoza“ pomeni razliko med skupnim uvozom električne energije in skupnim izvozom električne energije kot odstotek skupne bruto proizvodnje električne energije v državi članici v obdobju med 1. januarjem 2021 in 31. decembrom 2021;
- (12) „poslovno leto“ pomeni davčno leto, koledarsko leto ali katero koli drugo ustrezno obdobje za davčne namene, kot je opredeljeno v nacionalnem pravu;
- (13) „končni odjemalec energije“ pomeni odjemalca, ki nabavlja energijo za lastno rabo;
- (14) „končni odjemalec električne energije“ pomeni odjemalca, ki nabavlja električno energijo za lastno rabo;
- (15) „podjetje v Uniji“ pomeni podjetje s sedežem v državi članici, ki se v skladu z davčno zakonodajo te države članice za davčne namene šteje za rezidenta te države članice in se v skladu s pogoji sporazuma o izogibanju dvojnemu obdavčevanju, sklenjenega s tretjo državo, ne šteje za rezidenta za davčne namene zunaj Unije;
- (16) „stalna poslovna enota“ pomeni stalno mesto poslovanja, ki se nahaja v državi članici in preko katerega delno ali v celoti poteka poslovanje podjetja s sedežem v drugi državi članici, kolikor je dobiček tega mesta poslovanja zavezan plačilu davka v državi članici, v kateri se nahaja;
- (17) „podjetja in stalne poslovne enote v Uniji z dejavnostmi v sektorjih surove nafte, zemeljskega plina, premoga in rafinerij“ pomenijo podjetja ali stalne poslovne enote v Uniji, ki ustvarijo vsaj 75 % svojega prometa z gospodarskimi dejavnostmi na področju pridobivanja surovin, rudarstva, rafiniranja nafte ali proizvodnje koksarniških izdelkov, kot je navedeno v Uredbi (ES) št. 1893/2006 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁰⁾;

⁽⁸⁾ Uredba (EU) 2019/941 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o pripravljenosti na tveganja v sektorju električne energije in razveljavitvi Direktive 2005/89/ES (UL L 158, 14.6.2019, str. 1).

⁽⁹⁾ Direktiva 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o odpadkih in razveljavitvi nekaterih direktiv (UL L 312, 22.11.2008, str. 3).

⁽¹⁰⁾ Uredba (ES) št. 1893/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. decembra 2006 o uvedbi statistične klasifikacije gospodarskih dejavnosti NACE Revizija 2 in o spremembi Uredbe Sveta (EGS) št. 3037/90 kakor tudi nekaterih uredb ES o posebnih statističnih področjih (UL L 393, 30.12.2006, str. 1).

- (18) „presežni dobiček“ pomeni obdavčljivi dobiček, kot je določen v skladu z nacionalnimi davčnimi pravili, v poslovnem letu 2022 in/ali poslovnem letu 2023 ter v celotnem obdobju zadevnega poslovnega leta, ustvarjen pri dejavnostih, ki se izvajajo na ravni podjetij in stalnih poslovnih enot v Uniji z dejavnostmi v sektorjih surove nafte, zemeljskega plina, premoga in rafinerij, ki je za več kot 20 % višji od povprečnega obdavčljivega dobička, ustvarjenega v štirih poslovnih letih, ki se začnejo 1. januarja 2018 ali pozneje;
- (19) „solidarnostni prispevek“ pomeni začasni ukrep, namenjen obravnavanju presežnega dobička podjetij in stalnih poslovnih enot v Uniji z dejavnostmi v sektorjih surove nafte, zemeljskega plina, premoga in rafinerij, da se ublažijo izjemna gibanja cen na energijskih trgih za države članice, potrošnike in podjetja;
- (20) „presežni prihodki od prezasedenosti“ pomenijo preostale prihodke, ki ostanejo neporabljeni po dodelitvi prihodkov od prezasedenosti v skladu s prednostnimi cilji iz člena 19(2) Uredbe (EU) 2019/943;
- (21) „sprejeti enakovreden nacionalni ukrep“ pomeni zakonodajni, regulativni ali upravni ukrep, ki ga država članica sprejme in objavi do 31. decembra 2022 in ki prispeva k cenovni dostopnosti energije.

POGLAVJE II

Ukrepi, ki zadevajo trg električne energije

Oddelek 1

Zmanjšanje odjema

Člen 3

Zmanjšanje bruto porabe električne energije

1. Države članice si prizadevajo za izvajanje ukrepov za zmanjšanje skupne mesečne bruto porabe električne energije za 10 % v primerjavi s povprečno bruto porabo električne energije v ustreznih mesecih referenčnega obdobja.
2. Države članice lahko pri izračunu zmanjšanja bruto porabe električne energije upoštevajo povečano bruto porabo električne energije, ki je posledica doseganja ciljev zmanjšanja povpraševanja po plinu in splošnih prizadevanj za elektrifikacijo zaradi postopnega opuščanja fosilnih goriv.

Člen 4

Zmanjšanje bruto porabe električne energije v konicah

1. Vsaka država članica ugotovi konice, ki skupaj ustrezajo najmanj 10 % vseh ur v obdobju med 1. decembrom 2022 in 31. marcem 2023.
2. Vsaka država članica zmanjša svojo bruto porabo električne energije v ugotovljenih konicah. Zmanjšanje, doseženo v ugotovljenih konicah, v povprečju doseže vsaj 5 % na uro. Cilj zmanjšanja se izračuna kot razlika med dejansko bruto porabo električne energije v ugotovljenih konicah in bruto porabo električne energije, ki so jo napovedali operaterji prenosnih sistemov, po potrebi v sodelovanju z regulativnim organom, ne da bi se upošteval učinek ukrepov, sprejetih za doseg cilja iz tega člena. Napovedi operaterjev prenosnih sistemov lahko vključujejo pretekle podatke za referenčno obdobje.
3. Država članica se lahko odloči, da se usmeri na drugačen odstotek konic, kot je določen v odstavku 1, če je zajetih vsaj 3 % konic in če je prihranjena energija v času teh konic vsaj enaka tisti, ki bi bila prihranjena s parametri iz odstavkov 1 in 2.

Člen 5

Ukrepi za zmanjšanje odjema

Države članice so proste pri izbiri ustreznih ukrepov za zmanjšanje bruto porabe električne energije, da dosežejo cilje iz členov 3 in 4, vključno z razširitvijo že veljavnih nacionalnih ukrepov. Ukrepi so jasno opredeljeni, pregledni, sorazmerni, ciljno usmerjeni, nediskriminatorni in preverljivi ter zlasti izpolnjujejo vse naslednje pogoje:

- (a) kadar se finančno nadomestilo plača poleg tržnih prihodkov, se znesek navedenega nadomestila določi z odprtim konkurenčnim postopkom;
- (b) vključujejo finančno nadomestilo samo tedaj, ko se tako nadomestilo plača za dodatno električno energijo, ki ni bila porabljena, v primerjavi s pričakovano porabo v zadevni uri brez razpisa;
- (c) ne izkrivljajo neupravičeno konkurence ali pravičnega delovanja notranjega trga električne energije;
- (d) niso neupravičeno omejeni na določene odjemalce ali skupine odjemalcev, vključno z neodvisnimi agregatorji, v skladu s členom 17 Direktive (EU) 2019/944 in
- (e) ne preprečujejo neupravičeno procesa nadomeščanja tehnologij fosilnih goriv s tehnologijami, ki uporabljajo električno energijo.

Oddelek 2

Zgornja meja tržnih prihodkov in porazdelitev presežnih prihodkov in presežnih prihodkov od prezasedenosti med končne odjemalce električne energije

Člen 6

Obvezna zgornja meja tržnih prihodkov

1. Za tržne prihodke proizvajalcev, pridobljene s proizvodnjo električne energije iz virov iz člena 7(1), se določi zgornja meja pri največ 180 EUR na MWh proizvedene električne energije.
2. Države članice zagotovijo, da zgornja meja tržnih prihodkov zajame vse tržne prihodke proizvajalcev in po potrebi posrednikov, ki so v imenu proizvajalcev udeleženi na veleprodajnem trgu električne energije, ne glede na tržni časovni okvir, v katerem poteka transakcija, in ne glede na to, ali se z električno energijo trguje dvostransko ali na centraliziranem trgu.
3. Države članice sprejmejo učinkovite ukrepe za preprečevanje izogibanja obveznostim proizvajalcev na podlagi odstavka 2. Zlasti zagotovijo, da se zgornja meja tržnih prihodkov učinkovito uporablja v primerih, ko proizvajalce nadzorujejo druga podjetja ali so v njihovi delni lasti, posebej kadar so del vertikalno integriranega podjetja.
4. Države članice se odločijo, ali bodo uporabile zgornjo mejo tržnih prihodkov pri poravnavi izmenjave energije ali pozneje.
5. Komisija državam članicam zagotavlja smernice za izvajanje tega člena.

Člen 7

Uporaba zgornje meje tržnih prihodkov za proizvajalce električne energije

1. Zgornja meja tržnih prihodkov iz člena 6 se uporablja za tržne prihodke od prodaje električne energije, proizvedene iz naslednjih virov:
 - (a) vetrna energija;

- (b) sončna energija (sončna toplota in sončna fotovoltaika);
- (c) geotermalna energija;
- (d) vodna energija brez akumulacije;
- (e) biomasno gorivo (trdna ali plinasta biomasna goriva) razen biometana;
- (f) odpadki;
- (g) jedrska energija;
- (h) lignit;
- (i) proizvodi iz surove nafte;
- (j) šota.

2. Zgornja meja tržnih prihodkov iz člena 6(1) se ne uporablja za predstavitvene projekte ali za proizvajalce, katerih prihodki na MWh proizvedene električne energije so že omejeni zaradi državnih ali javnih ukrepov, ki niso bili sprejeti v okviru člena 8.

3. Države članice lahko zlasti v primerih, ko uporaba zgornje meje tržnih prihodkov iz člena 6(1) povzroči znatno upravno breme, odločijo, da se zgornja meja tržnih prihodkov ne uporablja za proizvajalce, ki proizvajajo električno energijo z napravami za proizvodnjo električne energije z nameščeno zmogljivostjo do 1 MW. Države članice lahko zlasti v primerih, ko uporaba zgornje meje tržnih prihodkov iz člena 6(1) povzroči tveganje povečanja emisij CO₂ in zmanjšanja proizvodnje energije iz obnovljivih virov, odločijo, da se zgornja meja tržnih prihodkov ne uporablja za električno energijo, proizvedeno v hibridnih elektrarnah, ki uporabljajo tudi konvencionalne vire energije.

4. Države članice se lahko odločijo, da se zgornja meja tržnih prihodkov ne uporablja za prihodke od prodaje električne energije na trgu izravnalne energije in od nadomestila za prerazporejanje in nasprotno trgovanje.

5. Države članice se lahko odločijo, da se zgornja meja tržnih prihodkov uporablja le za 90 % tržnih prihodkov, ki presegajo zgornjo mejo tržnih prihodkov iz člena 6(1).

6. Proizvajalci, posredniki in zadevni tržni udeleženci ter po potrebi operaterji sistema pristojnim organom držav članic in po potrebi operaterjem sistemov in imenovanim operaterjem trga električne energije zagotovijo vse potrebne podatke za uporabo člena 6, tudi o proizvedeni električni energiji in z njo povezanih tržnih prihodkih, ne glede na tržni časovni okvir, v katerem poteka transakcija, in ne glede na to, ali se z električno energijo trguje dvostransko, znotraj istega podjetja ali na centraliziranem trgu.

Člen 8

Nacionalni krizni ukrepi

1. Države članice lahko:

- (a) ohranijo ali uvedejo ukrepe, ki dodatno omejujejo tržne prihodke proizvajalcev, ki proizvajajo električno energijo iz virov, navedenih v členu 7(1), vključno z možnostjo razlikovanja med tehnologijami, ter tržne prihodke drugih udeležencev na trgu, vključno s tistimi, ki so dejavni na področju trgovanja z električno energijo;
- (b) določijo višjo zgornjo mejo tržnih prihodkov za proizvajalce, ki proizvajajo električno energijo iz virov, navedenih v členu 7(1), pod pogojem, da njihove naložbe in stroški poslovanja presegajo zgornjo mejo iz člena 6(1);
- (c) ohranijo ali uvedejo nacionalne ukrepe za omejitev tržnih prihodkov proizvajalcev, ki proizvajajo električno energijo iz virov, ki niso navedeni v členu 7(1);
- (d) določijo posebno zgornjo mejo tržnih prihodkov od prodaje električne energije, proizvedene iz črnega premoga;
- (e) za hidroelektrarne, ki niso navedene v členu 7(1), točka (d), določijo zgornjo mejo tržnih prihodkov, oziroma ohranijo ali uvedejo take ukrepe, ki dodatno omejijo njihove tržne prihodke, vključno z možnostjo razlikovanja med tehnologijami.

2. Ukrepi iz odstavka 1 v skladu s to uredbo:

- (a) so sorazmerni in nediskriminatorni;
- (b) ne ogrožajo investicijskih signalov;
- (c) zagotavljajo pokritost naložb in operativnih stroškov;
- (d) ne izkrivljajo delovanja veleprodajnih trgov električne energije in zlasti ne vplivajo na vrstni red gospodarnosti in oblikovanje cen na veleprodajnem trgu;
- (e) so združljivi s pravom Unije.

Člen 9

Porazdelitev presežnih prihodkov od prezasedenosti, ki izhajajo iz dodelitve prenosne zmogljivosti med območji

1. Z odstopanjem od pravil Unije o prihodkih od prezasedenosti lahko države članice presežne prihodke od prezasedenosti, ki izhajajo iz dodelitve prenosne zmogljivosti med območji, uporabijo za financiranje ukrepov v podporo končnim odjemalcem električne energije v skladu s členom 10.
2. Uporabo presežnih prihodkov od prezasedenosti v skladu z odstavkom 1 mora odobriti regulativni organ zadevne države članice.
3. Države članice Komisijo uradno obvestijo o uporabi presežnih prihodkov od prezasedenosti v skladu z odstavkom 1 v enem mesecu od datuma sprejetja ustreznega nacionalnega ukrepa.

Člen 10

Porazdelitev presežnih prihodkov

1. Države članice zagotovijo, da se vsi presežni prihodki, ki izhajajo iz uveljavljanja zgornje meje tržnih prihodkov, uporabijo namensko za financiranje ukrepov v podporo končnim odjemalcem električne energije, ki blažijo vpliv visokih cen električne energije na te odjemalce.
2. Ukrepi iz odstavka 1 morajo biti jasno opredeljeni, pregledni, sorazmerni, nediskriminatorni in preverljivi ter ne smejo delovati v nasprotju z obveznostjo zmanjšanja bruto porabe električne energije iz členov 3 in 4.
3. Kadar prihodki, pridobljeni neposredno z uveljavljanjem zgornje meje tržnih prihodkov na ozemlju posamezne države članice, in prihodki, pridobljeni posredno na podlagi čezmejnih sporazumov, ne zadostujejo za ustrezno podporo končnim odjemalcem električne energije, se državam članicam dovoli, da za isti namen in pod enakimi pogoji uporabijo druga ustrezna sredstva, kot so proračunska sredstva.
4. Ukrepi iz odstavka 1 lahko na primer vključujejo:
 - (a) dodelitev finančnega nadomestila končnim odjemalcem električne energije za zmanjšanje njihove porabe električne energije, vključno z dražbami ali javnimi razpisi za zmanjšanje odjema;
 - (b) določbe o neposrednih prenosih končnim odjemalcem električne energije, vključno s sorazmernim znižanjem omrežnih tarif;
 - (c) nadomestilo dobaviteljem, ki morajo po državnem ali javnem posredovanju pri določanju cen na podlagi člena 13 odjemalcem dobavljati električno energijo pod stroškovno ceno;
 - (d) znižanje stroškov nabave električne energije za končne odjemalce električne energije, tudi za omejeno količino porabljene električne energije;
 - (e) spodbujanje naložb končnih odjemalcev električne energije v tehnologije za razogljičenje, obnovljive vire energije in energijsko učinkovitost.

Člen 11

Sporazumi med državami članicami

1. V primerih, ko neto odvisnost od uvoza države članice znaša 100 % ali več, se do 1. decembra 2022 sklene sporazum o ustrezni delitvi presežnih prihodkov med državo članico uvoznico in glavno državo članico izvoznico. Vse države članice lahko v duhu solidarnosti sklenejo takšne sporazume, ki lahko zajemajo tudi prihodke iz nacionalnih kriznih ukrepov na podlagi člena 8, vključno z dejavnostmi trgovanja z električno energijo.
2. Komisija pomaga državam članicam v celotnem pogajalskem procesu ter spodbuja in olajšuje izmenjavo najboljših praks med državami članicami.

Oddelek 3

Ukrepi za maloprodajo

Člen 12

Začasna razširitev javnega posredovanja pri določanju cen električne energije na MSP

Z odstopanjem od pravil Unije o javnem posredovanju pri določanju cen lahko države članice javno posredovanje uporabijo za dobavo električne energije MSP. Takšno javno posredovanje mora:

- (a) upoštevati letno porabo upravičenca v zadnjih petih letih ob ohranitvi spodbude za zmanjšanje odjema;
- (b) biti skladno s pogoji iz člena 5(4) in (7) Direktive (EU) 2019/944;
- (c) če je ustrezno, biti skladno s pogoji iz člena 13 te uredbe.

Člen 13

Začasna možnost določanja cen električne energije pod stroškovno ceno

Z odstopanjem od pravil Unije o javnem posredovanju pri določanju cen lahko države članice pri uporabi javnega posredovanja za dobavo električne energije na podlagi člena 5(6) Direktive (EU) 2019/944 ali člena 12 te uredbe izjemoma in začasno določijo ceno za dobavo električne energije, ki je nižja od stroškovne cene, če so izpolnjeni vsi naslednji pogoji:

- (a) ukrep zajema omejen obseg porabe in ohranja spodbudo za zmanjšanje odjema;
- (b) med dobavitelji ni diskriminacije;
- (c) dobavitelji prejmejo nadomestilo za dobave pod stroškovno ceno in
- (d) vsi dobavitelji so upravičeni, da predložijo ponudbe po ceni za dobavo električne energije, ki je na isti podlagi nižja od stroškovne cene.

POGLAVJE III

Ukrepi, ki zadevajo sektorje surove nafte, zemeljskega plina, premoga in rafinerij

Člen 14

Podpora končnim odjemalcem energije z začasnim solidarnostnim prispevkom

1. Presežni dobički, ki jih ustvarijo podjetja in stalne poslovne enote v Uniji z dejavnostmi v sektorjih surove nafte, zemeljskega plina, premoga in rafinerij, so predmet obveznih začasnih solidarnostnih prispevkov, razen če so države članice sprejele enakovredne nacionalne ukrepe.
2. Države članice zagotovijo, da imajo sprejeti enakovredni nacionalni ukrepi podobne cilje kot začasni solidarnostni prispevek na podlagi te uredbe in zanje veljajo podobna pravila ter ustvarjajo primerljive ali višje prihodke, kot so ocenjeni prihodki iz solidarnostnega prispevka.
3. Države članice do 31. decembra 2022 sprejmejo in objavijo ukrepe, s katerimi se implementira obvezni začasni solidarnostni prispevek iz odstavka 1.

Člen 15

Osnova za izračun začasnega solidarnostnega prispevka

Zčasni solidarnostni prispevek za podjetja in stalne poslovne enote v Uniji z dejavnostmi v sektorjih surove nafte, zemeljskega plina, premoga in rafinerij, vključno s tistimi, ki so del konsolidirane skupine le za davčne namene, se izračuna na podlagi obdavčljivega dobička, kot je določen v skladu z nacionalnimi davčnimi pravili za poslovno leto 2022 in/ali poslovno leto 2023 ter v celotnem obdobju trajanja, ki je za več kot 20 % višji od povprečnega obdavčljivega dobička, kot je določen v skladu z nacionalnimi davčnimi pravili, v štirih poslovnih letih, ki se začnejo 1. januarja 2018 ali pozneje. Če je povprečni obdavčljivi dobiček v teh štirih poslovnih letih negativen, je povprečni obdavčljivi dobiček za namene izračuna začasnega solidarnostnega prispevka enak nič.

Člen 16

Stopnja za izračun začasnega solidarnostnega prispevka

1. Stopnja, ki se uporablja za izračun začasnega solidarnostnega prispevka, znaša najmanj 33 % osnove iz člena 15.
2. Zčasni solidarnostni prispevek se uporablja poleg rednih davkov in dajatev, ki se uporabljajo v skladu z nacionalnim pravom države članice.

Člen 17

Uporaba prihodkov iz začasnega solidarnostnega prispevka

1. Države članice uporabijo prihodke iz začasnega solidarnostnega prispevka s pravočasnim učinkom za katerega koli od naslednjih namenov:
 - (a) ciljno usmerjene ukrepe finančne podpore za končne odjemalce energije, zlasti ranljivim gospodinjstvom, da bi ublažili učinke visokih cen energije;
 - (b) ukrepe finančne podpore za zmanjšanje porabe energije, na primer z dražbami ali javnimi razpisi za zmanjšanje odjema, znižanjem stroškov nabave energije za končne odjemalce energije za določene porabljene količine, spodbujanjem naložb končnih odjemalcev energije v obnovljive vire energije, strukturno energijsko učinkovitost ali druge tehnologije razogljčenja;
 - (c) ukrepe finančne podpore za podjetja v energijsko intenzivnih panogah, če so pogojeni z naložbami v obnovljive vire energije, energijsko učinkovitost ali druge tehnologije razogljčenja;

- (d) ukrepe finančne podpore za razvoj energijske neodvisnosti, zlasti naložbe v skladu s cilji REPowerEU, opredeljenimi v načrtu REPowerEU in skupnih evropskih ukrepih REPowerEU, kot so projekti s čezmejno razsežnostjo;
 - (e) v duhu solidarnosti med državami članicami lahko države članice del prihodkov iz začasnega solidarnostnega prispevka namenijo skupnemu financiranju ukrepov za zmanjšanje škodljivih učinkov energetske krize, vključno s podporo za ohranjanje delovnih mest ter prekvalifikacijo in izpopolnjevanje delovne sile, ali za spodbujanje naložb v energijsko učinkovitost in obnovljive vire energije, vključno s čezmejnimi projekti in mehanizmom Unije za financiranje energije iz obnovljivih virov iz člena 33 Uredbe (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾.
2. Ukrepi iz odstavka 1 morajo biti jasno opredeljeni, pregledni, sorazmerni, nediskriminatorni in preverljivi.

Člen 18

Začasna narava solidarnostnega prispevka

Solidarnostni prispevek, ki ga države članice uporabljajo v skladu s to uredbo, je začasne narave. Uporablja se samo za presežni dobiček, ustvarjen v poslovnih letih iz člena 15.

POGLAVJE IV

Končne določbe

Člen 19

Spremljanje in izvrševanje

1. Pristojni organ vsake države članice spremlja izvajanje ukrepov iz členov 3 do 7, 10, 12 in 13 na svojem ozemlju.
2. Države članice čim prej po začetku veljavnosti te uredbe in do 1. decembra 2022 Komisiji poročajo o načrtovanih ukrepih za doseganje zmanjšanja odjema, ki so potrebni na podlagi člena 5, in sporazumih med državami članicami, sklenjenih na podlagi člena 11.
3. Države članice do 31. januarja 2023 in ponovno do 30. aprila 2023 Komisiji poročajo o:
 - (a) zmanjšanju odjema, doseženem na podlagi členov 3 in 4, ter ukrepih, sprejetih za doseg zmanjšanja na podlagi člena 5;
 - (b) ustvarjenih presežnih prihodkih na podlagi člena 6;
 - (c) ukrepov v zvezi s porazdelitvijo presežnih prihodkov, ki se uporabljajo za ublažitev vpliva visokih cen električne energije na končne odjemalce električne energije na podlagi člena 10;
 - (d) morebitnem javnem posredovanju pri določanju cen dobave električne energije iz členov 12 in 13.
4. Države članice poročajo Komisiji o:
 - (a) uvedbi začasnega solidarnostnega prispevka na podlagi člena 14, vključno s tem, za katero poslovno leto ga bodo uporabile, do 31. decembra 2022;

⁽¹⁾ Uredba (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov, spremembi uredb (ES) št. 663/2009 in (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU in 2013/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 2009/119/ES in (EU) 2015/652 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 525/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 328, 21.12.2018, str. 1).

- (b) morebitnih naknadnih spremembah nacionalnega pravnega okvira v enem mesecu po datumu objave v svojih zadevnih nacionalnih uradnih listih;
- (c) uporabi prihodkov na podlagi člena 17 v enem mesecu od datuma, ko so pobrale prihodke v skladu z nacionalnim pravom;
- (d) sprejetih enakovrednih nacionalnih ukrepov iz člena 14 do 31. decembra 2022; države članice sporočijo tudi oceno zneska prihodkov, ustvarjenih z navedenimi sprejetimi enakovrednimi nacionalnimi ukrepi, in uporabe teh prihodkov v enem mesecu od datuma, ko so pobrale prihodke v skladu z nacionalnim pravom.

Člen 20

Pregled

1. Komisija do 30. aprila 2023 opravi pregled poglavja II te uredbe glede na splošno stanje oskrbe z električno energijo in cene električne energije v Uniji ter Svetu predloži poročilo o poglavitnih ugotovitvah tega pregleda. Na podlagi navedenega poročila lahko Komisija predlaga predvsem podaljšanje obdobja uporabe te uredbe, spremembo ravni zgornje meje tržnih prihodkov iz člena 6(1) in virov za proizvodnjo električne energije iz člena 7(1), za katere se uporablja, ali drugačno spremembo poglavja II, če je to upravičeno zaradi gospodarskih okoliščin ali delovanja trga električne energije v Uniji in posameznih državah članicah.
2. Komisija do 15. oktobra 2023 in ponovno do 15. oktobra 2024 opravi pregled poglavja III te uredbe glede na splošne razmere v sektorju fosilnih goriv in ustvarjene presežne dobičke ter Svetu predloži poročilo o poglavitnih ugotovitvah navedenega pregleda.

Člen 21

Odstopanja

1. Členi 4 do 7 se ne uporabljajo za najbolj oddaljene regije v smislu člena 349 PDEU, ki jih ni mogoče povezati s trgov električne energije Unije.
2. Države članice se lahko odločijo, da ne bodo uporabljale členov 4 do 7 za električno energijo, proizvedeno v majhnih izdvojenih sistemih ali majhnih povezanih sistemih.
3. Členi 4 do 7 za Ciper in Malto niso obvezni. Če se Ciper odloči za uporabo členov 4 do 7, se člen 6(1) ne uporablja za električno energijo, proizvedeno iz proizvodov iz surove nafte.

Člen 22

Začetek veljavnosti in uporaba

1. Ta uredba začne veljati dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.
2. Brez poseganja v obveznost razdelitve presežnih prihodkov v skladu s členom 10 in uporabe prihodkov iz začasnega solidarnostnega prispevka v skladu s členom 17, ter brez poseganja v obveznost poročanja iz člena 20(2) se ta uredba uporablja do 31. decembra 2023 pod naslednjimi pogoji:
 - (a) člen 4 se uporablja od 1. decembra 2022 do 31. marca 2023;
 - (b) člena 5 in 10 se uporabljata od 1. decembra 2022;

- (c) členi 6, 7, in 8 se uporabljajo od 1. decembra 2022 do 30. junija 2023;
- (d) člen 20(2) se uporablja do 15. oktobra 2024.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v državah članicah v skladu s Pogodbama.

V Bruslju, 6. oktobra 2022

Za Svet
predsednik
M. BEK
